UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

Septi[m]a, an heretici sint spoliandi suis [et] eccl[es]ie sue bonis?

urn:nbn:de:hbz:466:1-62466

Visual Library

venire cõſentiat: tanto penſionis onere grauãd⁹ eſt, vt ipſa exactionis ſue pena compellatur ad rectitudinẽ feſtinare.

Ex his oib⁹ colligitur ꝙ mali ſunt cogendi ad bonũ. Sed obijcitur illud ꝙ nemo eſt cogendus ad id ad qđ inutiliter cogitur. Ad bonũ autẽ quiſqȝ inutiliter cogitur, cum deus aſpernetur coacta ſeruitia[a]. Unde Apoſtolus cum ad eleemoſynas Corinthios hortaretur, ait: Unuſquiſqȝ det ꝓut deſtinauit in corde ſuo, nõ ex triſtitia aut ex neceſſitate: hilarẽ enim datorẽ diligit deus. vnde datur intelligi ꝙ qui inuitus[b] dat propter preſentem pudorem[c]: et rem et meritum perdit. Jtem cum redderet cauſam quare ſumptibus abſtineret, ait: Si ex neceſſitate[d] euangelizauero, non erit mihi gloria. Jtẽ ſi inuitus euangelizauero: diſpenſatio[e] mihi credita eſt. ſi autẽ volens hoc ago, mercedem habeo apud deum. Item cum Galatis ſcriberet legalia nõ eſſe tenenda, ait: Si ſpiritu dei ducimini, non eſtis ſub lege. Ex quo apparet eum qui ſub lege eſt, id eſt q̄ timore pene non amore iuſtitie ſeruit, non duci ſpiritu ſancto: ſi autẽ ſpiritu ſancto non ducitur, deo placere minime valet. Item. Non accepiſtis ſpiritum ſeruitutis iterum in timore: ſed accepiſtis ſpiritum adoptionis filiorũ: in quo clamamus abba pater. Ex quibus verbis datur intelligi ꝙ etſi in veteri teſtamento timore pene homines cogebantur ad bonũ: tamen in nouo teſtamento ſola libertate ⁊ dilectione iuſtitie ſunt inuitandi ad fidem. vnde illi dicuntur ſerui et filij ancille, pertinentes ad Jſmahel: iſti dicuntur liberi ⁊ filij libere, pertinentes ad Jſaac. Item Joannes in ſua epiſtola. Timor non eſt in charitate: ſed perfecta charitas foras mittit timorẽ. Qui autem cogitur, timore illo ducitur qui non eſt in charitate: qui manus comprimit, nõ animum mutat: quo pena timeẗ, non bonum diligitur. Porro, ſine dilectiõe boni nullus deo placere, vel in numero bonorum connumerari poterit. vnde cum propheta diceret. Animalia tua habitabũt in ea, ſcȝ hereditate: oſtẽdens quomodo ad ipſam habitationẽ perueniant, ſubdit: in dulcedine tua, quã tu preparaſti pauperi deus. Dulcedinem vocans ſuauitatẽ boni operis: qua bonum fit non timore pene, ſed delectatione iuſtitie. Cum ergo ſine hac dulcedine aialia in hereditate non habitẽt, patet ꝙ nemo niſi inutiliter ad bonum cogitur niſi ſolo timore. Quicunqȝ eñ ad bonũ cogiẗ, ſolo timore nõ amore ducitur. non ergo ſunt mali cogẽdi ad bonum. His itaqȝ respondeẗ: Si bonũ ad qđ mali cogũtur ſemp inuiti tolerarẽt, ⁊ nunqȝ voluntarij ſeruirẽt, inutiliter cogerẽtur ad illud: ſed qꝛ humane nature eſt ⁊ ea que ĩ deſuetudinẽ ducũtur abhorrere et cõſueta magna cuſtodia diligere: flagellis tribulationum mali ſunt cohibendi a malo ⁊ prouocandi ad bonum: vt dum timore pene malum in deſuetudinem ducitur, abhorreatur: bonum vero ex cõſuetudine dulceſcat. vnde Augu. in pſalmo.cxxvij. Cum per timorem gehẽne cõtinet ſe homo a peccato, fit cõſuetudo[f] iuſtitie: et incipit quod durũ erat amari: et incipit excludi timor a charitate: et ſuccedit timor caſt⁹ de quo hic dicitur: quo timemus ne tardet ſponſus, ne diſcedat, ne eo careamus. Jlle vtilis eſt: ſed nõ permanet in eternum vt iſte.

Queſtio.vij.

Nunc autem[g] queritur an heretici ſuis et eccleſie rebus ſint expoliandi: et qui poſſident hereticis ablata, an dicantur poſſidere aliena?

De his ita ſcribit Auguſtinus ad Vincentium.

trariũ eſt extra de hereti.ca.ſicut. vbi prohibetur ne aliquis eos teneat in terris ſuis vel i domo: vel aliquẽ contractũ cum eis faciat. Sed dic ꝙ loquiẗ de eo qui al's eſt incorrigibilis: vel loquitur de iudeis: prout dixi.ṡ. q.iiij.ca.vlt. Jo.
Ex his oibus.
ij.cor ix.b. ¶ Caſus. Hucvſqȝ probauit Gratian⁹ ꝙ mali ſunt cogendi ad bonum: nunc ꝯo vult ꝓbare contrariũ: qꝛ deus coacta ſeruitia aſpernaẗ: quod ſex authoritatib⁹ ꝓbat, que in litera facile apparebunt. ⁊ hoc in prima parte. Jn ſecunda parte reſpõdet obiectis, dicẽs ꝙ homo ſi ſemper eſſet inuit⁹,
j.cor ix.c. inutiliter cogeretur ad bonũ: ſed cogiẗ vt timore pene malum ducatur in deſuetudinẽ: bonum vero ex conſuetudine dulceſcat. Et ad hãc ſolutionem probandũ inducit
Gal. v.c. authoritatem Auguſt. Si ex neceſſitate.i. cauſa ſumptus. Si inuitus: qꝛ iniunctũ eſt mihi hoc officiũ. Diſpẽſatio.i. diſtributio verbi dei eſt tm̃ mihi credita.
Rom. viij. a Seruitia. ṡ. xv.q.j.non eſt.
b Jnuitus. Sȝ qualiter poteſt q̄s inuitus dare: cum nec ignorans nec inuit⁹ quis donet: vt.C.de donaẗ.nec
Donare ⁊ dare differunt. ignorans? Sed facias vim ⁊ differentiam inter dare et donare: vt donum dicatur quod aliquis ex libertate dat ⁊ ex certa ſcientia. † vnde epiſcopus nõ dicitur donare ꝓbendas, ſed dare.
† vt.ff. de doñ. l.dari.

c Pudorẽ. q̄ñqȝ etiam ſi aliquis taceat ꝓpter verecundiam, non ſibi preiudicat: vt.ff. đ furtis.l.penul. j.Jo. iiij.d.
d Si ex neceſſitate.i.precepto. vł loquitur de neceſſitate vite.
e Diſpenſatio. alijs diſpenſo, ſed mihi non proficio.
f Conſuetudo. Sicut eñ ſeta inducit filum: ſic iſte timor iuſtitiam: vt.j. de pe. diſtin.ij.ſicut ſeta. Joan. Pſal. lxvij. hereditatem.
g Nunc autem. ¶ Caſ⁹. hic ititulatur ſeptima queſtio, qua queritur an heretici ſint reb⁹ ſuis et rebus eccleſie ſpoliandi: et an illi qui poſſident res illas ſine pctõ valeant poſſidere? Et rñ. ꝙ ſic. vt.j.ca.ij.et.ṡ.viij. diſtin. quo iure. dũ fiat per iudicem: vt ṡ.e.q.iiij. ſex ſũt differentie. circa finẽ. Jdem eſt de quolibet hoſte dũmodo bellum ſit iuſtum: vt.ṡ.e.qõ.v.dicat. di.j.ius naturale.
g Nũc autem. Non ſolum heretici, ſed oẽs hoſtes licite poſſunt ſpo-

liari reb⁹ suis, dummodo bellum sit iustū: ⁊ ille qui rem abstulit, iur: fact⁹ est dñs illi⁹ rei. s̄. e. q. v. dicat. ⁊. s̄. di. j. ius naturale. ⁊. ff. de acqui. re. do. naturale. §. vlt. hereticis autē licitū est ei auferri ea que habent: vt. s̄. dist. viij. quo iure. ⁊. j. e. c. j. ⁊. s̄. ea. q. v. si vos. melius tamen est q̄ authoritate iudicis fiat: vt. s̄. e. qōe. iij. sex sunt. Si ergo condēnatus est laicus de heresi, confiscantur bona ei⁹: vt ex̄ de here. vergentis. si clericus: tunc res eius sunt ecclesie applicāde: vt ex̄. e. ad abolendam. ⁊ hec v̄a sunt etiam si aliquis hereticus habet filios vel agnatos: vt ex̄ eo. vergētis. in fi. Et sic corrigit lex que dicit bona hereticorum ad filios vel agnatos deuolui: vt. C. de here. auten. de nestorianis. Licet autē bona sint ablata hereticis, si tamen fuerint reuersi ad fidem, priora bona eis ex misericordia restituūtur, et etiā episcopatus: vt. s̄. ea. qō. iij. ipsa pietas. ⁊. j. e. ca. iij. Sic est melioris conditionis ille qui reuertitur ab heresi q̄ꝫ qui reuertit ab hostibus. Nam si desertor reuertit sponte ad suos, lꝫ indulgeat ei vita: tñ in insulā deportat: vt. ff. de re mili. l. nō omnes. §. qui desertorem.

res impiorum iusti edent. et tamen de facili non credit ista sibi, quia ea non monstrant: que etsi vera sint, ecclesia tamē multos tolerat quos corrigere nō potest: quod tribus rationibus probat. Scd̄a questio incipit ibi: ⁊ q̄ꝫuis res. Tertia ibi: quisquis deniq̄ꝫ. Quarta ibi: quisq̄s pro aliquo.

Res terrena non nisi diuino vel humano iure tenet.

Quicunq̄ꝫ vos ex occasione huius legis imperialis non dilectionis corrigendi, sed odio inimicandi persequitur, displicet nobis. Et q̄ꝫuis res quecunq̄ꝫ terrena non recte a quoq̄ꝫ possideri possit, nisi vel iure diuino [a] (quo cuncta iustorum sunt) vel iure humano (quod in potestate est regum terre) ideoq̄ꝫ falso res appellatis vestras quas nec iuste possidet͡ꝫ, et s̄m legē terrenorū regū amittere iussi estis frustraq̄ꝫ dicitis: Nos in eis cōgregandis laborauimus, cum scriptum legat͡ꝫ: Labores impiorum iusti edent: tamē quisquis ex occasione legis huius quā reges terre Christo seruientes ad emendandam impietatem vestram p̄mulgauerunt, res p̄prias vestras cupide appetit, displicet nobis. Quisq̄s deniq̄ꝫ res ipsas pauperum, vel basilicas congregationum quas sub nomine ecclesie tenebatis (que omnino non debent nisi ei ecclesie que vera est Christi ecclesia) non per iustitiam, sed per auaritiā tenet, displicet nobis. Quisquis pro aliquo flagitio vel facinore deiectum [b] a nobis ita suscipit sicut suscipiūtur qui excepto errore quo a nobis separamini, sine crimine apud vos vixerūt, displicet nobis. Sed nec facile ista monstratis, et si monstretis, nōnullos toleramus [c] quos corrigere vel punire nō possum⁹: neq̄ꝫ p̄pter paleā relinq̄m⁹ areā dñi, neq̄ꝫ p̄pter pisces malos rūpim⁹ retia dñi, neq̄ꝫ p̄pter hedos in fine segregādos deserim⁹ gregem dñi, neq̄ꝫ p̄pter vasa facta in cōtumeliam migramus de domo domini.

Item contra Petilianum.

Catholici non ideo aliena possident, q̄ꝛ ab hereticis ablata tenent.

Si de rebus [d] vel locis ecclesiasticis que nō tenetis querimini, possunt ⁊ iudei iustos se dicere, ⁊ iniquitatem nobis obijcere, q̄ꝛ locū in quo impij regnauerūt, modo christiani possidēt. Quid ergo indignū si ea que tenebant heretici, s̄m parē dñi voluntatē catholici tenēt? Ad omēs iniq̄s et impios [e] illa vox dñi valet: Auferet a vobis regnū dei et dabitur genti facienti iustitiam. An frustra scriptum est. Labores iniustorū pij edent? Quapropter magis mirari debetis q̄ adhuc teneris aliq̄d, q̄ꝫ q̄ aliquid amisistis. Item. Siqua iam precisi possidere cepistis, q̄ꝛ vobis ablata nobis dñs deus dedit: non ideo concupiscimus aliena, quia illius imperio [f] cuius sunt omnia, facta sunt nostra, et iuste nostra sunt. vos enim vtebamini ad precisionem, nos ad vnitatem. Alioquin et primo

hereticorum bona cui applicatur.

Dicit rap. h° videt̃ intelligēdū cum p̄r publice p̄dicat ꝯ fidē catholicā, vel publice p̄dicat vel defēdit errorē, vel corā p̄lato suo ē cō uict⁹ vel ꝯfessus aut sententialiter ꝯdēnatus de heresi. ex̄ ꝺ v̄b. sig. sup q̄busdā.

Quicūq̄ꝫ vos. Cas⁹. Vincentius donatista de quatuor cōquerebatur. Primo q̄ christiani p̄sequebant eū ⁊ alios hereticos occasiōe legis imperialis non dilectione corrigendi, sed odio vindicandi. Secundo q̄ occasione legis imperialis res suas cupide auferebant. Tertio, quia res pauperum vel basilicas quas ipsi quondam tenebant, nunc tenent christiani per auaritiam. Quarto, quia recipiunt ita inhoneste viuentes hereticos, sicut honeste viuentes. Sed Augu. istis quatuor questionibus respondet per ordinem, dicens q̄ displicet sibi si ista fiant, licet ipsi nihil recte possideant, cum scriptum sit: Labores

a Diuino. i. iure canonico, q̄ eis sunt oīa auferenda: vt. s̄. e. qō. v. si vos. non obstat. s̄. dist. viij. quo iure.

b Deiectū. Ar. q̄ si hereticus tulit sententiā super matrimonio, q̄ valet: vt. j. pri. causa. q. j. q̄squis. Argu. cōtra: extra eo. fraternitatis.

c Toleramus. j. xxiij. quest. j. pudenda.

Si de rebus. Casus. Diuidit in duas partes. In prima conquerebatur Petilianus de christianis qui bona possidebant hereticorum, sed Augu. respondet q̄ iniuste conqueritur: quod p̄bat exemplo vno, et duab⁹ authoritatib⁹. In scd̄a parte obijciebat christianis concupiscentiā rerū alienarū: q̄ꝺ reprobat Augustinus vna ratione, ⁊ duobus exemplis: que oīa si bene inspexeris, facile videbis. Scd̄a pars incipit ibi: Siqua iam precisi.

d De reb⁹. hoc nomē res, hic stricte sumitur. nā secundum veram significationem omnia cōprehendit, et corporalia ⁊ incorporalia: vt. ff. ꝺ verbo. sig. rei appellatio. ⁊. l. rei appellatione. Jo.

e Et impios. Per hoc dicunt quidam q̄ Judeis et sarracenis licite possumus sua auferre: et intelligunt id quod dicitur: infra questio. viij. ca. dispar. de personis iudeorum, non de rebus. Sed secus credo, quia iudei soluunt tributum, et de voluntate nostra tenent ea que habent.

f Imperio. Simile. xiiij. quest. v. dixit. xl. distinc. qui syncera.

Dicas q̄ ē d̄ria inter iudeos, ⁊ paganos, siue sarracenos. iudeos eñ non debem⁹ occidē vel spoliare, sꝫ sarracenos sic. j. ea. q. viij. dispar. ar. xlv. di. q̄ syncera. ex̄ ꝺ iude. sicut. s̄ꝫ Jo. ꝺ f. Sed de hac materia vide lati⁹ q̄ꝺ not. Innoc. ⁊ Host. ex̄ ꝺ voto. c. q̄ꝺ super Archi.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Quod autē nobis. ¶ Caſus. Heretici obijciebāt catholicis concupiſcentiam rerū alienarum. ſed Auguſtinus eos reprehendit dicens hoc non eſſe verum: quia ſi hoc eſſet verum, nunq̄ eos compellerent inuitos ad fidē catholicā retinēdam: ſed res eorum tantummodo reciperent. nullus enim auarus querit compoſſeſſorē. Attendant ergo quondam ſocios ſuos qualiter ab eccleſia tractentur, qui non ſolum ſua, ſʒ ⁊ res catholicorum quas non habebāt poſſidēt, que pauperū ſunt etſi catholici procurationē de ipſis gerant: vnde niſi reuertātur, ſua eis iuſte auferunt authoritate legū imperialiū. Cum ergo plebes et pauperes de eccleſia eorum ſunt nobiſcum, ex quarum eccleſiarū poſſeſſionibus alebantur, deſinant poti⁹ concupiſcere aliena, q: ſcriptū eſt p Paulū: Oīa ſunt noſtra ⁊c.

a ¶ Concupiſcamus. ſ. e. q. iiij. ipſa pietas. in fine.

b ¶ Calūniandi. Non eſt calūniandum ius. ſ. de cōſe. diſtin. ij. liquido. ff. ad exhi. l. penul.

c ¶ Cōtraria. argu. ꝙ contraria dicens nō eſt audiendus: vt extra d̄ ap. ſolicitudinē. ⁊. lxxiiij. diſ. geſta. C. de mune. patri. pfeſſio tua. Argu. contra extra de iudi. examinata. vt dixi xiiij. q. j. in fi.

d ¶ Habebāt. nō intelligas iure dominij: quia habere eſt idem quod eſſe dominum rei. quādoq̄ idem eſt qd̄ poſſidere: vt. ff. de verbo. ſignifica. habere.

e ¶ Sed etiā noſtra. i. ad cōſeruandū nobis data.

f ¶ Procurationē. Prelati ſunt procuratores non domini rerū eccleſiaſticarum: vt hic. ⁊. xij. q. j. c. vlti. quandoq̄ dicuntur domini. xvj. q. j. et temporis. quandoq̄ defenſores. xvj. queſtio. j. in canonibus. tamen licet prelatus dicatur procurator, magis habet liberam adminiſtrationē † q̄ ſimplex pcurator, vnde aliquantum dare poteſt ſi hoc hʒ cōſuetudo regionis: vt ex̄ de dona. ca. ij. Arg. contra. ſ. e. q. viij. conuenior.

g ¶ Dei. ſcilicet patris. ‡

populo dei poſſent illi obijcere aliene rei concupiſcentiam qui diuina poteſtate ab eorū facie, qui ea terra male vtebantur, expulſi ſunt: ⁊ ipſi iudei a quibus ablatum eſt regnū ſm verbū dn̄i, ⁊ datū eſt gēti faciē ti iuſtitiā: poſſunt obijcere aliene rei concupiſcentiā, q: Chriſti eccleſia poſſidet † vbi perſecutores Chriſti prius regnabant. Idem.

¶ Res eccleſiaſtice ab hereticis iniuſte poſſidentur.

Quod autem nobis obijciunt ꝙ res eorum concupiſcamus[a] ⁊ auferam⁹, non recte obijciunt: ſed vtinam catholici fiant: et non ſolum que dicunt ſua, ſed etiam noſtra in pace ⁊ charitate nobiſcum poſſideant. Uſq̄ adeo autem calūniandi[b] cupiditate cecantur, vt non attendant q̄ ſint inter ſe contraria[c] que loquuntur. Ipſi certe dicunt, ⁊ inuidioſiſſime ſibi conqueri videntur, ꝙ eos in noſtrā cōmunionē violento regū īperio coarctam⁹. hoc itaq̄ nullo modo faceremus, ſi res eorū poſſidere vellemus. Quis enim auar⁹ querit cōpoſſeſſorē? Quis dominādi cupiditate inflāmat⁹, vel faſtu dn̄ationis elatus, deſiderat habere conſortem? Ipſos certe attēdant quondam ſuos modo etiam ſocios noſtros, et fraterna nobis dilectione coniunctos, quemadmodū ea teneāt nō ſolū que habebāt[d], ſʒ etiā noſtra[e], que nō habebant que tamē, ſi pauperū cōpares ſum⁹, etiā noſtra ſunt ⁊ illorū. ſi autē priuatim que nobis ſufficiant, poſſidem⁹: nō ſunt illa noſtra, ſed pauperū: quorū ꝓcurationē[f] quodāmodo gerimus, nō ꝓprietatē nobis vſurpatione dānabili vēdicamus. Quicquid igitur nomine eccleſiarū partes Donati poſſidebāt chriſtiani imperatores legib⁹ religioſis cum ipſis eccleſijs ad catholicā eccleſiā transferri iuſſerūt. Cū ergo nobiſcū ſint plebes earūdē eccleſiarū, nobiſcū ſint pauperes qui de eiſdē poſſeſſiunculis alebant, ipſi potius foris poſiti deſināt cōcupiſcere aliena: ſed intrent vnitatis ſocietatem, vt pariter gubernemus non illa tantum que dicūt ſua, verumetiā que dicūt ⁊ noſtra. aſcriptū eſt eīn: Oīa veſtra, vos autē Chriſti, Chriſtus autē dei[g]. Idem in epiſtola ad Uincentium.

¶ Qui a corpore Chriſti preciditur, ſpiritū iuſtitie tenere non poteſt.

Quemadmodū mēbrum ſi precidatur ab hoīs viui corpore, nō poteſt tenere ſpiritū vite: ſic homo ſi preciditur de Chriſti iuſti ‡ corpore, nullo modo poteſt tenere ſpiritū iuſtitie, etiā ſi figurā membri teneat quam ſumpſit in corpore. In huius vero cōpagē corporis veniant: et labores ſuos, nō dominādi cupiditate, ſʒ bene viuendi pietate poſſideant. Nos autē[h] volūtatē noſtrā (vt iā dictū eſt) ab hui⁹ cupiditatis ſordib⁹ quolibet inimicorū iudi

Quēadmodū. ¶ Caſ⁹. Hoc ca. diuidit in tres partes. In prima parte dicit Augu. ꝙ hereticus eſt ſicut membrū a corpore preciſum: q: ſicut tale membrū nō habet ſpiritum vite, ſic hō a corpore Chriſti ſeparatus non habet ſpiritum iuſtitie. In ſecunda parte ponuntur q̄tuor queſtiones Uincentij. Prima eſt q̄re chriſtiani querūt hereticos? Et reſpōdet Auguſtin⁹, ne iniuſti permaneant. Secūda eſt quare non baptizant eos chriſtiani cum querunt ipſos? Et rn̄det Augu. ꝙ iniuria non eſt faciēda ſacramento. Tertia eſt quare non agūt penitentiam apud chriſtianos? Et reſpōdet Aug. immo et ſi non egerint, vitam non habebūt. Quarta q̄ſtio eſt, ⁊ ſi non recipiūt baptiſma cū reuertuntur, quid ergo recipiunt? Et reſpondet ꝙ accipiūt vnitatē ſpirit⁹ ſancti, ſcʒ charitatem, quam non habebant. In tertia obijcit Uincentius donatiſta concupiſcentiā chriſtianis quod Auguſt. improbat duabus authoritatibus: ⁊ hortatur hereticos vt reuertantur ad eccleſiam, ⁊ ſuos labores poſſideant. Scd̄a pars ibi: ſed hoc eſt. Tertia ibi: ſi autē. Sequens ca. patet.

h ¶ Nos autē. in fi. ca. idem repetit: ⁊ ſic eſt arg. ꝙ aduocatus idem ius ſepius poteſt allegare. Argu. contra. C. de ap. ampliorem. §. j. ex eo ꝙ dicit inimico. eſt ar. ad queſtionem ſabbatinam, ꝙ ſi aliquis ſubmiſit ſe arbitrio inimici, licet tulerit duram ſententiam, ꝙ illa te-

† Al'as ibi preſidet.

Habere dupl'r ſumit.

Eccl'iaſticarū rerū p̄lati ſūt pcuratores, ⁊ nō dn̄i.

† De hoc no. v. q. iij. ca. viij.

‡ Adimplendo ei⁹ voluntatem.

ſ. co. ij

‡ Myſtico.

Aduocat⁹ idē ius ſepi⁹ allegare poteſt.

Arbitrū inimici ar ſit tolerandū.

net, dummodo nõ
precipiat aliqͣd in-
iuſtuꝫ: vt extra de
iureiuran. quinta-
uallis. ſed ſi aliqs
durum precipiat:
illud eſt reducẽdũ
ad arbitrium boni
viri: vt. ff. pro ſoc.
ſi ſocietatem.
a ¶ Deſertoris.
Hic cõparãtur de-
ſertori redeuntes
ab hereſi: ⁊ tamen
cum deſertore ſtri-
ctius agitur ꝙ̃ cuꝫ
heretico: vt ĩ l: itur
in ſumma. dꝫ autẽ
deſertor ꝗ̃ diu va-
gat⁹ reducit. ff. de
re mili. l. iij. §. ij.
De epiſcopis.
Hec qͦ di-
uiditur in ſeptem
partes: in quaruꝫ
prima ponit magi-
ſter per multas au-
thoritates ꝙ cleri-
ci pugnare non de
bet. Scḋa ibi: His
ita. Tertia ibi: Sꝫ
obijcitur. Quarta
ibi: Quis. Quinta
ibi: Sepe pͥncipes
Sexta ibi: De incẽ
diarijs. Septima
ibi: De his. Joan.
de fan.
¶ Caſus. Hic po-
nitur. viij. q. in qua
Jac. querit an clericis
v. d. liceat arma moue-
Sap. re? Et rñd. ꝙ non.
r. d. vt. j. ea. conueniori.
puer. poſſunt tamen hor
ra. tari homĩes ad pu
gnandum pro ter-
ra defendenda: vt
j. vt pridem. et pro
feudo certum nu-
merum militũ da-
re principi: vt. j. e.
§. ecce. ꝗd autẽ iu
ris ſit de hoc, ple-
nius conſueuit no-
tari. ꝫ. l. diſt. de his
clericis. Oſtendit
ergo Gratianus in
hͦ. §. ꝙ nec ſua au
thoritate nec au-
thoritate pape ar-
ma debent accipe-
re clerici: qꝺ ꝓbat
tribus authoritati
bus: ſcꝫ euangelij,
ambroſij, et pauli.
et ad hoc inducit

cante purgamus, qñ eoſipſos
quorũ labores dicũtur (vt no-
biſcũ et illis ⁊ noſtris in ſocie-
tate catholica vtantur) ꝗ̃tum
valem⁹ inquirimus. ¶ Sꝫ hoc
eſt (inquiunt) qꝺ nos mouet: ſi
iniuſti ſumus, quare nos ꝗ̃ri-
tis? qͥbus reſpõdem⁹: ꝗ̃rimus
vos iniuſtos ne permaneatis
iniuſti. ꝗ̃rimus perditos vt de
inuẽtis gaudere poſſimus, di
centes: Mortu⁹ erat frater nr̃
et reuixit: perierat ⁊ inuentus
eſt. quare ergo me (inqͭ) nõ ba
ptizas vt me abluas a pctis?
Rñdeo: qꝛ non facio iniuriam
characteri imꝑatoris cũ erro-
rem corrigo deſertoris[a]. quare
(inquit) apud te vel pn̄iam nõ
ago? immo niſi egeris, ſaluus
eſſe non poteris. quõ eñ gau-
debis te eſſe correctũ, niſi do-
leas te fuiſſe ꝑuerſum? qꝺ er-
go (inquiunt) apud vos cũ ad
vos tranſim⁹ accipimus? Rñ.
nõ equidẽ accipitis baptiſmũ
qui vobis extra ꝯpagẽ corpis
chriſti ineſſe potuit, ꝓdeſſe nõ
potuit: ſed accipitis vnitatem
ſpũs in vinculo pacis: ſine qua
nemo poterit videre deum: et
charitatem que (ſicut ſcriptuꝫ
eſt) operit multitudinẽ pctoꝝ.
Si autẽ cõſideremus qꝺ ſcri-
ptũ eſt i libro Sapiẽtie. Jdeo
iuſti tulerũt ſpolia impiorum.
itẽ quod legit in Prouerbijs:
Theſaurizant aũt iuſtis diui
tie ipioꝝ: tũc videbim⁹ nõ eſſe
querẽdũ ꝗ̃ habeãt res hereti-
coꝝ: ſed qui ſint in ſocietate iu
ſtorũ. Jtẽ poſt aliqua. Si cor-
pus chriſti tollit ſpolia ipiorũ:
⁊ corpori chriſti theſaurizant
diuitie impioꝝ: non debẽt im-
pij foras remanere vt calum-
niẽtur: ſed itrare potius vt iu
ſtificentur. Jtem poſt aliqua.
Jn xp̄i ergo cõpagẽ corporis
veniant: ⁊ labores ſuos nõ do
minandi cupiditate ſed bene
vtendi pietate poſſideãt. nos
aũt volũtatem noſtrã (vt iam
dictũ eſt) ab huius cupiditatis
ſordibus quolibet inimico iu-
dicante purgauimus quando
eoſipſos quoꝝ labores dicunt
(vt nobiſcũ et illis ⁊ nr̃is in ſo-
cietate catholica vtant) quan-
tum valemus inquirimus. His
igitur authoritatibus liquido
monſtratur ꝙ ea que ab here-
ticis male poſſidentur a catho
licis iuſte auferũtur: nec ideo
aliena poſſidere dicuntur.

¶ Queſtio. viij.

DE epis vero
vel quibuſli-
bet clericis[b]
ꝙ nec ſua au
thoritate nec
authoritate
Romani põ
tificis arma arripere valeant,
facile probat. Cum enim Pe-
trus (qui primus apłoꝝ a dño
fuerat electus) materialẽ gla-
dium exerceret vt magiſtrum
a iudeorũ iniuria defenſaret,
audiuit: Conuerte gladium
tuũ in vaginã: oĩs eñ qui gla-
diuꝫ acceperit, gladio peribit.
acſi aperte diceret: hactenus[c]
tibi tuiſqꝫ ꝑdeceſſoribus inimi
cos dei gladio corporali licuit
perſequi: deinceps in exẽpluꝫ
patientie gladiũ tuũ. i. tibi ha-
ctenus cõceſſum, in vaginam
cõuerte: ⁊ ſpũalem tantũ gla-
dium (qꝺ eſt verbũ dei) in ma-
ctatiõe veteris vite exerce. om
nis eñ preter illum vel autho
ritatẽ eius qui legitima pote-
ſtate vtitur, qui (vt ait Apoſto
lus) non ſine cauſa gladiũ por
tat: cui etiã omnis anima ſub-
dita eſſe debet: oĩs inqꝫ qui
preter authoritatem huiuſmo
di gladium acceperit, gladio
peribit. Jtem Ambro. Arma
epiſcopi lachryme ſunt ⁊ ora-
tiones. Jtem illud Apoſto-
li: Non voſmetipſos defendẽ-
tes fratres chariſſimi: quan-
uis oĩbus generaliter dicatur
ſpecialiter tamen prelatis di-
ctũ intelligit. Unde Joan. pa.
Angelberge imperatrici ex-

ſequẽtia ca. ꝗ̃ꝝ pri
ma duo plana ſũt.
b ¶ Clericis. De
hac materia a va-
rijs tractatum eſt
varie. ꝗdã dicũt ‡ vt
ꝙ clerici pñt vti ar- Ber.
mis ꝓ defenſione
tñ: vt clypeo, lori-
ca: ſꝫ nõ armis im-
pugnatiõis. Alij ‡ vt
dicũt ꝙ arma pñt Bar.
accipe ad defendẽ
dum ſe: dũ tñ illud
incõtinẽti fiat, et ꝓ
ſe tñ nõ ꝓ alijs ⁊ i
neceſſitate ineuita
bili vt ex̄ de homi.
ca. ij. j. e. cõuenior.
vt dixi. ꝫ. e. qõ. j. in
prin. ſed ſi al's pñt
euadere nõ ſumẽt
arma: vt ex̄ de ho-
mi. ſuſcepim⁹. alij
dicunt ꝙ aucte pa
pe pñt: aliter non. ‡ Jdẽ
G. dixit ꝙ pñt, non videt
in ꝓpria pſona: ſꝫ Grat.
alios hortando ad ſentire.
pugnã: ‡ vt. j. e. vt j. e. §. i
pridem. et etiã pñt regi-
milites aliquos da ſtro.
re principi pro feu Mat.
do: vt. j. eo. §. ecce. xxvj.
ꝗd autẽ iuris ſit ſi
clerici defendendo
ſe occidant aliquẽ,
habes notatũ. l. di.
de his clericis.
c ¶ Hactenus. Ex
hoc videtur ꝙ tũc
ceſſauerit obſeruã
tia legis: qꝛ prius
licuit repellere in-
iurias nõ ſolum ꝓ
ſe, ſꝫ ꝓ ſocio: vt. ꝫ.
e. q. iij. nõ in feren-
da. ſed tunc primo
fuit ꝓhibitus exer
cere: hodie aũt tñ
licitum eſt defen- Rom.
dere ſeipſuꝫ: vt ex- xiij. b.
tra de homi. ca. ij.
et extra de cle. per-
cuſ. ca. pe. Jo. Nõ
credo peccare euꝫ
qui aliquẽ patien-
tem iniuriam de-
fendit, etiam ſi ho
micidiuꝫ faciat: vt
ꝫ. e. qõe. iij. non in Rom.
ferenda. licet forte xij. d.
irregularis efficia
tur: qꝛ non fuit ibi
ineuitabilis neceſ-
ſitas: vt diſtin. l. qꝛ
te obnoxium. B.